

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว23102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง การถ่ายทอดพลังงานและการหมุนเวียนสาร

ในระบบนิเวศ (2)

ครูผู้สอน ครูวัชรียา เดชาสิทธิ์

ครุรติรส พงษ์ชาวดาร

เรื่อง

การถ่ายทอดพลังงานและการหมุนเวียนสาร
ในระบบนิเวศ (2)

จุดประสงค์การเรียนรู้

การสร้างแบบจำลอง

โดยสามารถสร้างแบบจำลองสายใยอาหาร

เพื่ออธิบายการถ่ายทอดพลังงาน

วัวกินหญ้าจะมีการถ่ายทอดพลังงานที่สะสมจากหญ้าไปยังวัว

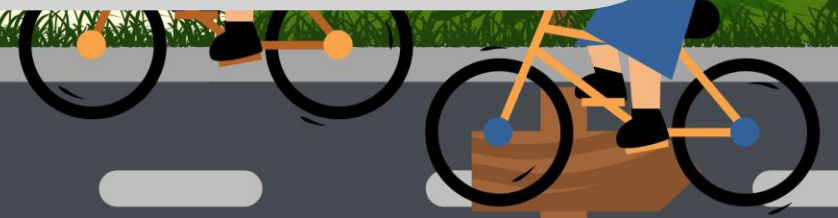

คนกินเนื้อวัว พลังงานที่สะสมอยู่ในวัวจะถ่ายทอดไปยังคน

บทบาทของสิ่งมีชีวิตในด้านการถ่ายทอดพลังงาน

หญ้า → วัว → คน

ผู้ผลิต

สิ่งมีชีวิตที่สร้างอาหาร
ได้เอง เช่น พืช สาหร่าย

ผู้บริโภค

สิ่งมีชีวิต
ที่สร้างอาหารเองไม่ได้

ใบกิจกรรมที่ 1

สายใยอาหาร ประกอบด้วยอะไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

สายใยอาหารประกอบด้วยอะไร

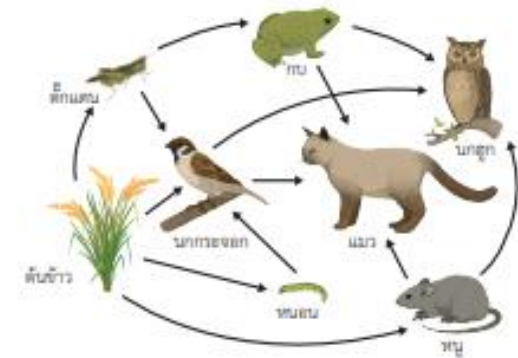
จุดประสงค์

1. วิเคราะห์ใยอาหารที่ประกอบเป็นสายใยอาหาร
2. คาดคะเนผลกระทบที่เกิดขึ้นในสายใยอาหารเมื่อสิ่งมีชีวิตบางชนิดจำนวนลง

วัสดุและอุปกรณ์

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาภาพสายใยอาหารในระบบนิเวศแห่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยสิ่งมีชีวิต 8 ชนิด

ภาพสายใยอาหารในระบบนิเวศแห่งหนึ่ง

2. ร่วมกับวิเคราะห์และเขียนใยอาหารให้ได้มากที่สุด นับทิศทางในใบงานที่ 1
3. ตอบคำถามท้ายกิจกรรมในใบงานที่ 1

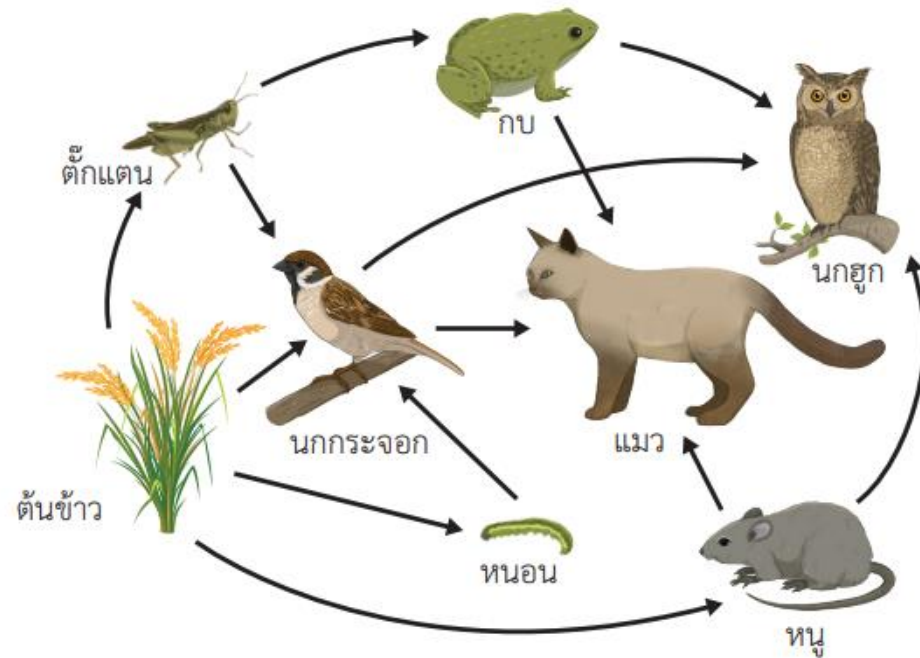

ใบกิจกรรมที่ 1

สายใยอาหารประกอบด้วยอะไร

👁️ วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. สังเกตภาพสายใยอาหารในระบบนิเวศแห่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยสิ่งมีชีวิต 8 ชนิด

ภาพสายใยอาหารในระบบนิเวศแห่งหนึ่ง

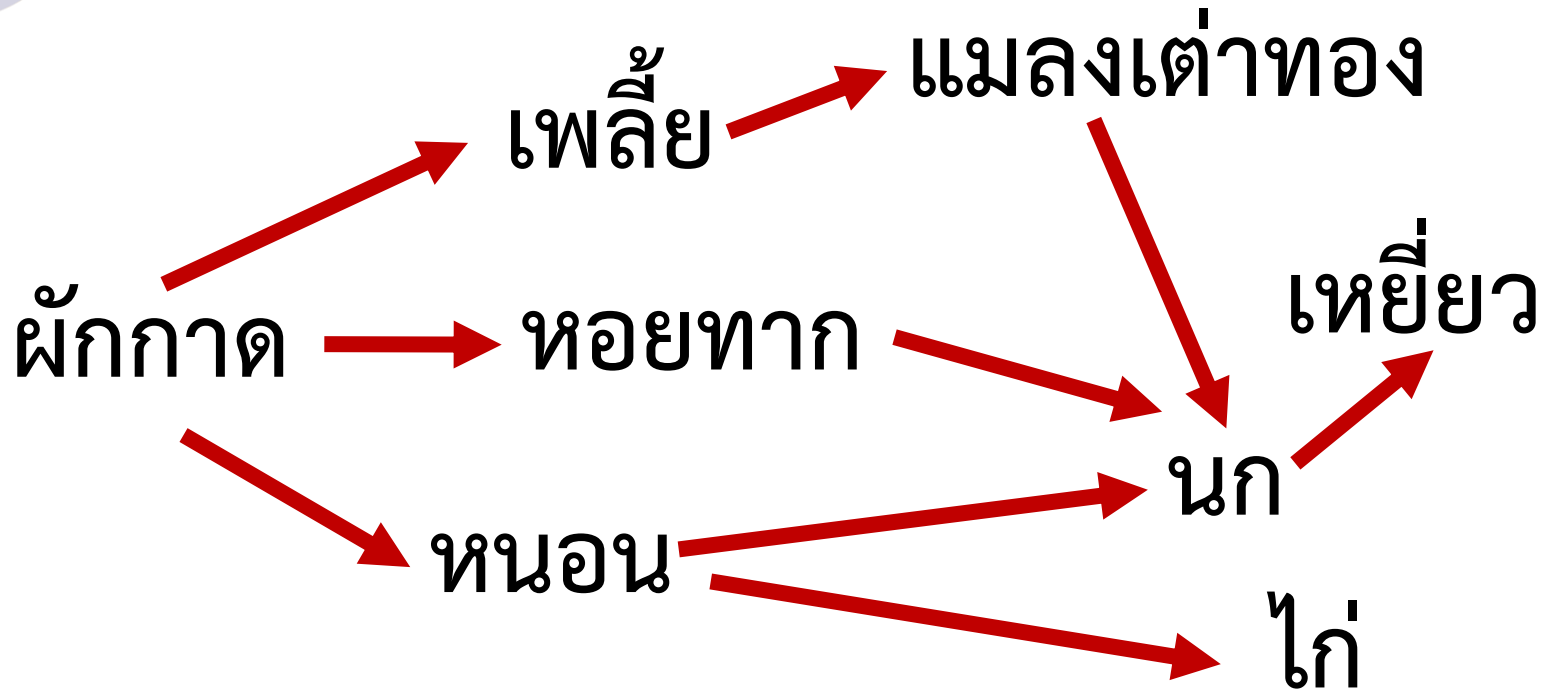

ในระบบนิเวศจะมีสิ่งมีชีวิต
หลากหลายชนิด และมีการกินกัน
เป็นอาหาร ทำให้เกิดการถ่ายทอด
พลังงาน **ในรูปแบบของสายใย**
อาหาร

พิจารณาสายใยอาหารต่อไปนี้

คำถาม

สายใยอาหารนี้ สิ่งมีชีวิตใด
มีบทบาทเป็นผู้ผลิต

คำตอบ

ฝึกกาด

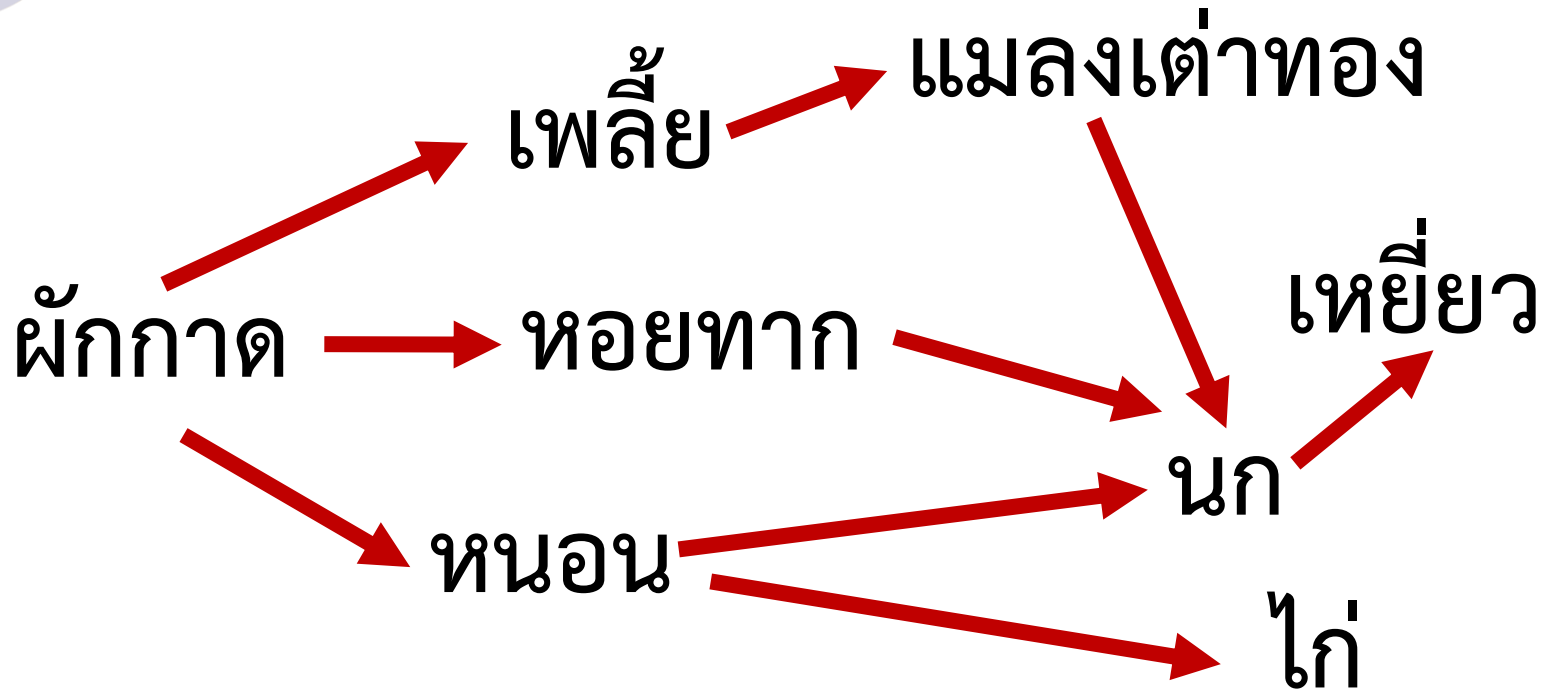
คำถาม

ในสายใยอาหารนี้
ประกอบด้วยโซ่อาหารทั้งหมดกี่โซ่ อะไรบ้าง

พิจารณาสายใยอาหารต่อไปนี้

คำตอบ

มี 4 โซ่อาหาร ได้แก่

1. ผักกาด → เพลี้ย → แมลงเต่าทอง → นก → เหยี่ยว

2. ผักกาด → หอยทาก → นก → เหยี่ยว

คำตอบ

3. ผักกาด → หนอน → นก → เหยี่ยว

4. ผักกาด → หนอน → ไก่

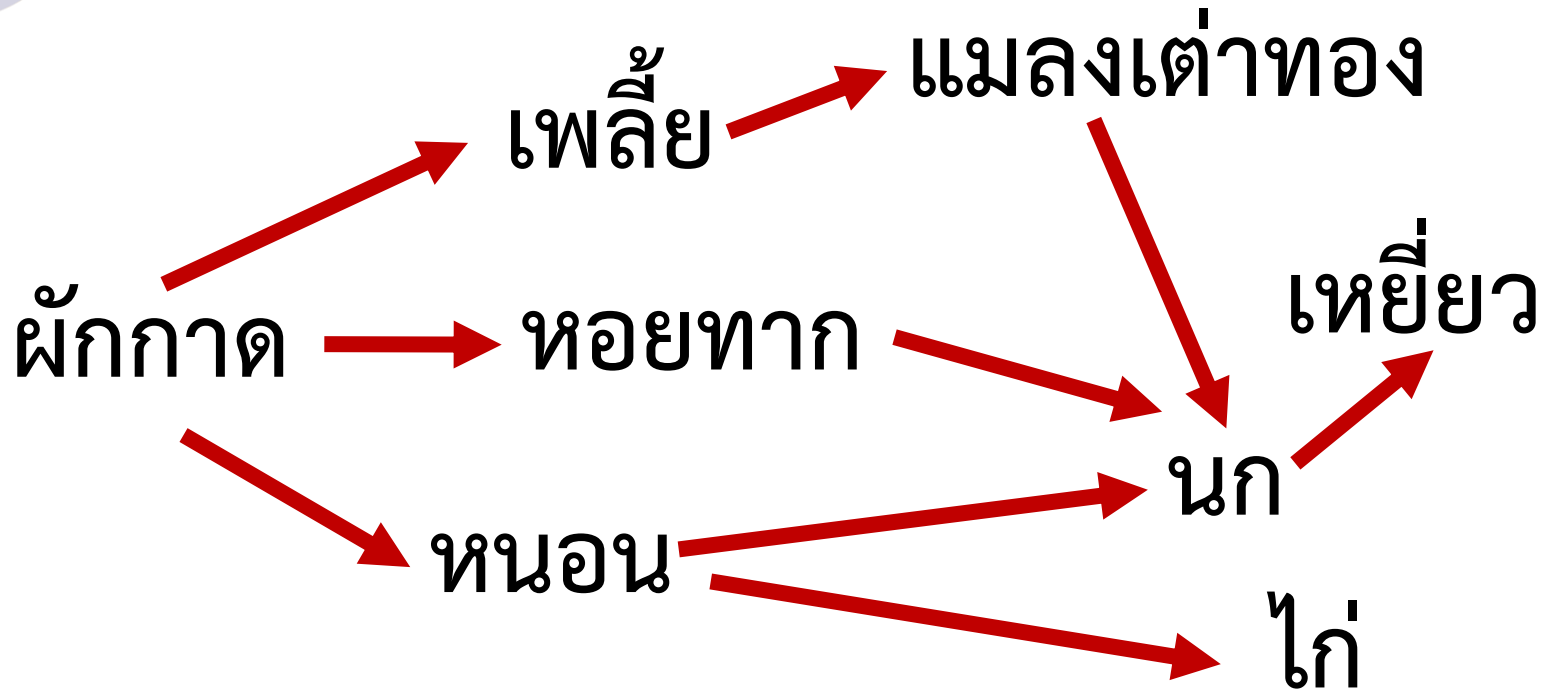

คำถาม

หากเกิดโรคระบาดในนก
จะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ
ในสายใยอาหารนี้อย่างไร

พิจารณาสายใยอาหารต่อไปนี้

คำตอบ

เหยี่ยวจะขาดอาหาร และปริมาณลดลง
ส่วนแมลงเต่าทอง หอยทาก และหนอน
จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น

ใบกิจกรรมที่ 2

สร้างสายใยอาหารได้อย่างไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 2

สร้างแบบจำลองสายใยอาหารได้อย่างไร

จุดประสงค์

สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายการถ่ายทอดพลังงานในสายใยอาหาร

วัสดุและอุปกรณ์

-

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้

สถานการณ์

ในระบบนิเวศนาข้าวแห่งหนึ่งพบสิ่งมีชีวิตอยู่ร่วมกันหลายชนิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กันโดยมีการกินกันเป็นอาหารดังนี้

- หนอนห่อใบข้าวกินใบข้าว
- เพลี้ยกระโดดดูดของเหลวจากท่อน้ำและท่ออาหารของต้นข้าว
- แมลงปอกินหนอนห่อใบข้าวและเพลี้ยกระโดด
- กบกินแมลงปอ ค้างคอง และแมลงข้างปีกใส
- ปลากินไรน้ำ
- นกกางกินปลา ปูนา และกบ
- ไรน้ำกินสาหร่าย
- ค้างคองกินเพลี้ยกระโดดและหนอนห่อใบข้าว
- แมลงข้างปีกใสกินหนอนห่อใบข้าว
- ปูนากินต้นข้าว สาหร่าย และปลา

ให้นำข้อมูลการกินกันเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตมาเขียนเป็นสายใยอาหาร บันทึกผลในใบงานที่ 2

2. ตอบคำถามท้ายกิจกรรมในใบงานที่ 2

ก่อนเริ่มทำกิจกรรม

- ✓ กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร
- ✓ กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร
- ✓ วิธีการดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนโดยสรุปอย่างไร
- ✓ นักเรียนต้องสังเกตหรือรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง

ใบกิจกรรมที่ 2

สร้างสายใยอาหารได้อย่างไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 2

สร้างแบบจำลองสายใยอาหารได้อย่างไร

จุดประสงค์

สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายการถ่ายทอดพลังงานในสายใยอาหาร

วัสดุและอุปกรณ์

-

วิธีการดำเนินงาน

1. อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้

สถานการณ์

ในระบบนิเวศนาข้าวแห่งหนึ่งพบสิ่งมีชีวิตอยู่ร่วมกันหลายชนิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กันโดยมีการกินกันเป็นอาหารดังนี้

- หนอนห่อใบข้าวกินใบข้าว
- เพลี้ยกระโดดดูดของเหลวจากท่อน้ำและท่ออาหารของต้นข้าว
- แมลงปอกินหนอนห่อใบข้าวและเพลี้ยกระโดด
- กบกินแมลงปอ ค้างคอง และแมลงข้างปีกใส
- ปลากินไรน้ำ
- นกกางกินปลา ปูนา และกบ
- ไรน้ำกินสาหร่าย
- ค้างคองกินเพลี้ยกระโดดและหนอนห่อใบข้าว
- แมลงข้างปีกใสกินหนอนห่อใบข้าว
- ปูนากินต้นข้าว สาหร่าย และปลา

ให้นำข้อมูลการกินกันเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตมาเขียนเป็นสายใยอาหาร บันทึกผลในใบงานที่ 2

2. ตอบคำถามท้ายกิจกรรมในใบงานที่ 2

ใบกิจกรรมที่ 2

สร้างสายใยอาหารได้อย่างไร

จุดประสงค์

สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายการถ่ายทอดพลังงานในสายใยอาหาร

วัสดุและอุปกรณ์

-

ใบกิจกรรมที่ 2

สร้างสายใยอาหารได้อย่างไร

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้

สถานการณ์

ในระบบนิเวศนาข้าวแห่งหนึ่งพบสิ่งมีชีวิตอยู่ร่วมกันหลายชนิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กันโดยมีการกินกันเป็นอาหารดังนี้

- หนอนห่อใบข้าวกินใบข้าว
- เพลี้ยกระโดดดูดของเหลวจากท่อน้ำและท่ออาหารของต้นข้าว
- แมลงปอกินหนอนห่อใบข้าวและเพลี้ยกระโดด
- กบกินแมลงปอ ตัวงดิน และแมลงข้างปีกใส
- ปลากินไรน้ำ
- นกยางกินปลา ปูนา และกบ
- ไรน้ำกินสาหร่าย
- ตัวงดินกินเพลี้ยกระโดดและหนอนห่อใบข้าว
- แมลงข้างปีกใสกินหนอนห่อใบข้าว
- ปูนากินต้นข้าว สาหร่าย และปลา

ให้นำข้อมูลการกินกันเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตมาเขียนเป็นสายใยอาหาร บันทึกผลในใบงานที่ 2

2. ตอบคำถามท้ายกิจกรรมในใบงานที่ 2

คำถามก่อนเริ่มทำกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร

คำตอบ

การสร้างสายใยอาหาร

คำถามก่อนเริ่มทำกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

คำตอบ

สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายการถ่ายทอดพลังงาน
ในสายใยอาหาร

คำถามก่อนเริ่มทำกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุป
เป็นอย่างไร

คำตอบ

อ่านสถานการณ์ และนำข้อมูลการกินกัน
ของสิ่งมีชีวิตมาเขียนเป็นสายใยอาหาร
แล้วอภิปรายตอบคำถาม

สถานการณ์

ในระบบนิเวศนาข้าวแห่งหนึ่งพบสิ่งมีชีวิต
อยู่ร่วมกันหลายชนิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน
โดยมีการกินกันเป็นอาหารดังนี้

สถานการณ์

- หนอนท่อใบข้าวกินใบข้าว
- เพลี้ยกระโดดดูดของเหลวจากท่อน้ำและท่ออาหารของต้นข้าว
- แมลงปกกินหนอนท่อใบข้าวและเพลี้ยกระโดด

สถานการณ์

- กบกินแมลงปอ ตัวงดิน และแมลงข้างปีกใส
- ปลากินไรน้ำ
- นกยางกินปลา ปูนา และกบ
- ไรน้ำ กินสาหร่าย

สถานการณ์

- ตัวงดินกินเพี้ยกระโดดและหนอนห่อใบข้าว
- แมลงช้างปีกใสกินหนอนห่อใบข้าว
- ปูนากินต้นข้าว สาหร่าย และปลา

ใบงานที่ 2

สร้างแบบจำลอง สายใยอาหารได้อย่างไร

ดาวน์โหลดใบงานได้จาก www.dltv.ac.th

ใบงานที่ 2

สร้างแบบจำลองสายใยอาหารได้อย่างไร

คำชี้แจง

ให้นักเรียนสร้างแบบจำลองสายใยอาหารในระบบนิเวศนาข้าว แล้วตอบคำถามท้ายกิจกรรม
บันทึกผลการทำกิจกรรม

แบบจำลองสายใยอาหารในระบบนิเวศนาข้าว

ใบงานที่ 2

สร้างแบบจำลองสายใยอาหารได้อย่างไร

คำชี้แจง

ให้นักเรียนสร้างแบบจำลองสายใยอาหารในระบบนิเวศนาข้าว แล้วตอบคำถามท้ายกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม

แบบจำลองสายใยอาหารในระบบนิเวศนาข้าว

สถานการณ์

ในระบบนิเวศนาข้าวแห่งหนึ่งพบสิ่งมีชีวิต
อยู่ร่วมกันหลายชนิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน
โดยมีการกินกันเป็นอาหารดังนี้

สถานการณ์

- หนอนท่อใบข้าวกินใบข้าว
- เพลี้ยกระโดดดูดของเหลวจากท่อน้ำและท่ออาหารของต้นข้าว
- แมลงปกกินหนอนท่อใบข้าวและเพลี้ยกระโดด

สถานการณ์

- กบกินแมลงปอ ตัวงดิน และแมลงข้างปีกใส
- ปลากินไรน้ำ
- นกยางกินปลา ปูนา และกบ
- ไรน้ำ กินสาหร่าย

สถานการณ์

- ต้วงดินกินเพ็ลี่ยกระโดดและหนอนห่อใบข้าว
- แมลงข้างปีกใสกินหนอนห่อใบข้าว
- ปูนากินต้นข้าว สาหร่าย และปลา

สิ่งที่นักเรียน
ได้เรียนรู้ในวันนี้

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

การสร้างโซ่อาหารให้เริ่มต้นจากผู้ผลิต
ไปยังผู้บริโภคลำดับต่าง ๆ ถัดไปที่ละลำดับ
เมื่อได้โซ่อาหารครบทุกโซ่อาหารแล้ว
จากนั้นพิจารณาโซ่อาหารที่ยาวที่สุด
มาใช้เป็นหลักในการสร้างแบบจำลองสายใยอาหาร

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

สร้างแบบจำลองสายใยอาหาร
โดยนำส่วนของโซ่อาหารที่มีสิ่งมีชีวิตซ้ำกัน
มาทับซ้อนกัน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การถ่ายทอดพลังงานและการหมุนเวียนสาร
ในระบบนิเวศ (3)

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 2 สร้างแบบจำลองสายใยอาหารได้อย่างไร
2. ใบงานที่ 2 สร้างแบบจำลองสายใยอาหารได้อย่างไร

สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

www.dltv.ac.th